Бүхы орнуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 121 (3933) | 1942 оной майн 23, суббота | СЭН 15 МҮНГЭЙ

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи ба хоёрдохи зэргын Орденые бни болгохо тухай

Немецкэ булимтарагшадта эсэргүүсэн эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда ябажа советскэ эхэ оронойнгоо түлөө хэһэн байлдаануудта эрхимээр тулалдагшадые шагнахын тулада Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй ТОГТООХОНЬ:

1. ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ нэгэдэхи ба хоёрдохи зэргын ОРДЕНЫЕ бии болгохо.

2. ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ нэгэдэхи ба хоёрдохи зэргын ОРДЕНОЙ статут баталха.

3. ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ нэгэдэхи ба хоёрдохи зэргын ОРДЕНОЙ дүрсэ хэлбэрыень баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1942 оной майн 20.

ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ ОРДЕН

(„Правдын" түрүү бэшэгһээ).

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол немецкэ булимтарагшадта эсэргүүсэн советскэ эхэ оронойнгоо түлөө байлдаануудта шалгарагшадые шагнахын тулада эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орден бии болгохо гэжэ тогтоообо. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи ба хоёрдохи зэргын орденоор хэд шагнагдаха юм тэхэдэ советскэ эхэ оронойнгоо түлөө байлдаануудта баатаршалга, шэн габьяа ба эрэлхэг зориг харуулһан Улаан Армиин, Үһан-Сэрэгэй Флодой, НКВД-гэй сэрэгүүдэй ба партизанска отрядуудай рядовой ба начальствующи составай хүнүүд, мүн тэрэшэлэн өөһэдынгөө ябуулгануудаар манай сэрэгүүдэй дайшалхы ябуулгануудта амжалгануудые олголсуулһан сэрэгээрхин **Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор** шагналгаха.

2. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагналга болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар хэгдэхэ.

3. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орден болбол:

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи зэргын орден;

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 2-дэхи зэргын орден гэһэн хоёр зэргын өлгөгдэй байха.

Нэгэдэхи зэргэнь түс орденой этээ дээдэ зэргэнь мүн.

Шагнагдагшадта олгуулагдаха орденой зэргэ болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар тогтоогдохо.

4. ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ 1-дэхи ЗЭРГЫН **ОРДЕНООР** ШАГНАГДАХА ХҮНҮҮД ГЭБЭЛ:

Дайсанай ара талада байгаа тусхай шүхала объектые мэргэнэер гэмтэһэн ба эбдһэн хүн.

Самоледой экипажда ябаад уялганууда эрэлхэг зоригтойгоор түйсэдхэһэн хүн. Тиихэдээ тэрэ дайшалхы даалгабаринуудые түйсэлхэлсэһэнэйгөө түлөө тус самоледой штурман гү, али летчигынь **Ленинэй орденоор** шагнагдаһан байха ёһотой.

Экипажайнгаа составта ябаад, агаарай байлдаанда:

Хүндэ бомбардировочно авиацияар 4 самоледые,

Холын аянай бомбардировочно авиацияар —5 самоледые,

Дүтын аянай бомбардировочно авиацияар 7 самоледые,

Штурмовой авиацияар—3 самоледые.

Истребительнэ авиацияр 3 самоледые унагаһан хүн.

Экипажайнгаа составта ябаад:

Хүндэ-бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 20-дохи дайшалхы нинидэлгэ.

Холын аянай бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 25-дахи дайшалхы нинидэлгэ,

Дүтын аянай бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 30-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Штурмовой авиацида һаа амжалгатай 25-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Истребительнэ авиацида һаа амжалгатай 60-дахи дайшалхы нинидэлгэ,,

Холын таглуулай авиацида һаа амжалгатай 25-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Дүтын таглуулай авиацида һаа амжалгатай 30-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Һомоной бууһан газарые заадаг авиацида һаа амжалгатай 15-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн.

Хэлхеэ холбооной авиацида һаа амжалгатай 60-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэхэ зуураг өөрынгөө территори дээрэ буужа шадаһан ба мүн дайсанай эзэлһэн территори дээрэ байгаа өөһэдынхинэйнгөө сэрэгэй байрлаһан оршон дээрэ буужа ябаад амжалгатай 30-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн:

Транспортна авиацида һаа амжалгатай 60-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэхэ зуураг өөрынгөө территори дээрэ бууһан ба дайсанай эзэлһэн территори дээрэ байгаа өөһэдынхинэйнгөө сэрэгэй байрлаһан оршон дээрэ буужа ябаад амжалгатай 15-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн хүн.

Авиационно частнуудые таһалгаряагүйгөөр ба тон эуб наринаар хүтэлбэрилхэ ябадалые эмхидхэһэн хүн.

Штабай хүдэлмэрине тон эуб наринаар ба түсэбэй ёһоор эмхидхэһэн хүн.

Гэмтэһэн үшэрһаа дайсанай территори дээрэ бууха баатай болоһон самоледые заһабарилан һэргээгээд дахин нинидхүүлжэ шадаһан хүн.

Түрүү захын аэродром дээрэ дайсанай буудалга доро байгаад 10-һаа үсөөн бөшэ самоледые заһабарилан һэргээжэ шадаһан хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа аэродром дээрэхи бүхы запасуудаа гаргажа шадаһан ба түс аэродром дээрөө минэнүүдые нюужа шадаад энэ аэродром дээрэ дайсанай самолетуудай буухэ аргагүй болгожо шадаһан хүн.

Дайсанай 2 хүндэ гү, али дунда, мүн 3 хүнгэн танкые (бронемашиные) өөрынгөө шадалаар үгы хэһэн гү, али үхэр буугай расчедой составта ябалсаад 3 хүндэ гү, али дунда, мүн дайсанай 5 хүнгэн танкнуудые (бронемашиные) өөрынгөө шадалаар үгы хэһэн хүн.

Дайсанай һомоноо дайрагдажа гэмтэһэн 3-һаа үсөөн бөшэ танкые дайсанай буудаһаар байгаа байлдаанай боложо байгаа газар дээрэһээ гаргажа шадаһан хүн.

Аюулгаа эргүшье айнгүйгөө дайсанай ДЗОТ (ДОТ, огонь гү, али блиндаж) уруу эзэ түрүүн сүмэрэн орсо, тэндэ байһан гарнизониие үгы хэжэ, түс рубежые түргэнөөр эзэлхэ аргаболомжонуудые манай сэрэгүүдтэ олгуулһан хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа хүүрэгэ болоһоол, дайсанай эбдэжэрхинэн галалуурине заһабарилһан хүн; дайсанай буудаһаар байгаа командованиингаа даалгабариаг дайсанай дабшалтые һалгуулахын тулада өөрөө хүүрэгэ гү, али галалуурине буга татаһан хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа техническэ гү, али бөөрөө хэлхеэ холбоо байгуулһан, дайсанай эбдэһэн хэлхеэ холбооной техническэ хэрэгсэлнүүдые заһабарилжа шадаһэн ушарһаа манай сэрэгүүдэй дайшалхы ябуулгануудые таһалгаряагүйгөөр хүтэлбэрилхэ хэрэгүүдые хаһажа шадаһан хүн.

Байлдаанай үедэ өөрынгөө үүсхэлөөр үхэр буу (батарейе) позиция гаргаад добтолжо ябаа дайсанай ба тэрээнэй техникынь урдаһаа сөб сэхэ буудаһан хүн.

Часть гү, али подразделение командалжа ябаха зуураа булюу хүсэтэй дайсаниие үгы хэһэн хүн.

Морин сэрэгэй добтолгодо хабааталсан ябаха зуураа бүлэг олон дайсануудай дундуур сүмэрэн ороосо, тэдэниие үгы хэһэн хүн.

Дайсанай артиллерийгээ батарейе дайлан булялжа абаһан хүн.

Бэеөрөө таглуул хэхэ дайсанай обороныһ ула газарнуудые олоод, манай сэрэгүүдые дайсанай ара талада гаргажа шадаһан хүн.

Кораблиин, самоледой экипажай составта гү, али эрьедэхи батарейн дайшалхы расчедто ябалсаха зуураа дайсанай дайшалхы кораблиие гү, али 2 транспортые шэнгээһэн хүн.

Үһан сэрэгэй десантые эмхидхээд, дайсанай территори дээрэ амжалгатайтаар буулгаһан хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа байлдаанай болоһон газарһаа гэмтэһэн кораблиа гаргаһан хүн.

Дайсанай дайшалхы кораблиие буляажа абаад, өөрынгөө базада асарһан хүн.

Дайсанай базануудта ороосо замууд дээгүүр миннэ хаалгануудые тэбиха ябуулгануудые амжалгатайтаар бэлдүүлһэн хүн.

Хэдэн дахин траладаха зэргээр флотойнгоо амжалгатай дайшалхы ябуулгые амжалгатайтаар хангажа шадаһан хүн.

Бэйлдаанай боложо байха үедэ кораблиингаа дайшалхы хүсэ шадалые амжалгатайтаар һэргээн болгооһон гү, али тэмтэһэн кораблиа базадань буссаажа шадуулһан хүн.

Манай сэрэгүүдэй операциинуудые материально-техническэ талаарынь хангаха ябадалые эрхим һэйнаар эмхидхэжэ, дайсаниие бүта хяа сохихо ябадалые хангалсаһан хүн.

5. ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ 2-дохи ЗЭРГЫН **ОРДЕНООР** ШАГНАГДАХА ХҮНҮҮД ГЭБЭЛ:

Самоледой экипажда ябаад уялганууда эрэлхэг зоригтойгоор түйсэдхэһэн хүн. Тиихэдээ тэрэ дайшалхы даалгабаринуудые түйсэлхэһэнэйнгөө түлөө тус самоледой штурман гү, али летчигынь **Улаан Тугай орденоор** шагнагдаһан байха ёһотой.

Экипажайнгаа составта ябаад агаарай байлдаанда:

Хүндэ-бомбардировочно авиацияар—3 самоледые,

Холын аянай бомбардировочно авиацияар —4 самоледые,

Дүтын аянай бомбардировочно авиацияар —6 самоледые,

Штурмовой авиацияар—2 самоледые.

Истребительнэ авиацияар—2 самоледые агаарай байлдаанай үедэ унагааһан хүн.

Экипажайнгаа составта ябаад:

Хүндэ-бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 15-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Холын аянай бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 20-дохи дайшалхы нинидэлгэ.

Дүтын аянай бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 25-дахи дайшалхы нинидэлгэ,

Штурмовой авиацида һаа амжалгатай 20-дохи дайшалхы нинидэлгэ.

Истребительнэ авиацида һаа амжалгатай 50-дахи дайшалхы нинидэлгэ,

Холын таглуулай авиацида һаа амжалгатай 20-дохи дайшалхы нинидэлгэ.

Һомоной бууһан газарые заадаг авиацида һаа амжалгатай 10-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн,

Хэлхеэ холбооной авиацида һаа амжалгатай 50-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэхэ зуураа өөрынгөө территори дээрэ буужа шадаһан ба мүн дайсанай эзэлһэн территори дээрэ байгаа өөһэдынхинэйнгөө сэрэгэй байрлаһан оршон дээрэ буужа ябаад амжалгатай 10-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн хүн.

Дайнай эрхэ байдал соо булялжа абаһан трофей самоледые һэргээн заһабарилжа, эмхидьень медэжэ ба хэрэглэжэ шадаһан хүн.

Дайсанай буудалга доро түрүү захыгаа аэродром дээрэ 5-һаа үсөөн бөшэ самоледые һэргээн заһабарилжа шадаһан хүн.

Өөрөө артиллереөр буудаска нэгэ мүнөө гү, али дунда, мүн 2 хүнгэн танкые (бронемашиные) гү, али үхэр буугай расчедой составта ябалсаха зуураа дайсанай 2 хүндэ гү, али дунда, мүн 3 хүнгэн танкые (бронемашиные) үгы хэһэн хүн.

Артиллери гү, али миномедой буудалгаар дайсанай 3-һаа үсөөн бөшэ батарейе замхаалгаһан хүн.

Артиллериин буудалгаар дайсанай 2-һоо үсөөн бөшэ самоледые үгы хэһэн хүн.

Дайсанай 3-һаа үсөөн бөшэ буудалгын үүрые танкаараа үгы хэхэ, добтолжо ябаа өөһэдынгөө ябган сэрэгүүдэй дабшалгаа туһалалсаһан хүн.

Танкынь экипаж соо ябалсаха зуураа дайсанай 3-һаа үсөөн бөшэ танкые гү, али 3-һаа үсөөн бөшэ үхэр буугые байлдаанай үедэ үгы хэлсэһэн хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа байлгаанай гаараар дээрэһээ дайсанда гэмтэгдэһэн 2 танк гаргаһан хүн.

Байлдаанай болоожо байха үедэ гү, али дайсанай ара талада гэмтэгдэһэн танкые трактануудаар, горючигай бутылкануудаар гү, али бүта татадаг пакедүүдээр үгы хэһэн хүн.

Дайсанда бөһэлдүүлһэн часть гү, али подразделение хүтэлбэрилхэ ябаха зуураа дайсаниие бүта сохеод, буу зэбсэг ба сэрэгэйнгээ хэрэгсэлнүүдые нэгэхэнные гэмтэдэ оруулаанүйгөөр өөрынгөө частние (подразделение) дайсанай бөһэлэлгэ соодые гаргаһан хүн.

Дайсанай буудалгын позиция дороо 1-һээ үсөөн бөшэ үхэр буу, 3 миномөт гү, али дайсанай 3 пулемет үгы хэһэн хүн.

Дайсанай харуулай постые (дозорые, секредые) һүнинэ үедэ үгы хэхэ гү, али айндыгаэр барижа шадаһан хүн.

Өөрынгөө буугаар буудажа дайсанай 1 самоледые унагааһан хүн.

Булюу хүсэтэй дайсантай тэмсэлдэбэшье өөрынгөө позициин гэнхэмнье газарые дайсанда үгөөгүй ба дайсанда туйлай ехэ гэмтэ тохёолдуулһан хүн.

Дай хэжэ байгаа сэрэгүүдэйнгээ командованитай таһалгаряагүй хэлцеэ холбоое байлдаанай түбэгтэй ёрөо эрхэ байдал соо эмхидхэһэн ба хоцодоо барижа байһан ябадалаараа өөһэдынгөө сэрэгэй амжалгатай операциида туһалалсаһан хүн.

Корабль, самоледой экипажай составта гү, али эрьеын батарейн дайшалхы расчедто байха зуураа дайсанай дайшалхы кораблиие гү, али 1 транспортые гэмтэһэн гү, али жагсаалһаа гаргаһан хүн.

Дайсанай транспортые буляажа абаад, базадаа асарһан хүн.

Дайсаниие саг ге соонь ажаглан хараха ябацалгараа кораблыа, базадаа тэлэнэй добтолхо ябгалые саража шадаһан хүн.

Кораблиингаа амжалгатай маневрировалэлгые хангажа, дайсанай кораблиие шэнгээжэ гу, али гэмтээжэ шадалсаһан хүн.

Шадамгай ба тон эуб нарин хүдэлмэрээрээ кораблиингаа (дайшалхы частиингаа) дайшалхы ябуулгануудта амжалта олгуулалсаһан хүн.

Часть, соединени ба армиингаа материально-техническэ хангалгые таһалгаряагүй эмхидхэжэ шадаһан дээрэһээ частыдаа, соединениндээ амжалганууде олгуулалсаһан хүн.

6. Шэнэ баатаршалганууде ба эрхим зэргын ябуулганууде хэһэнэй түлөө **Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор** дахин дабхар шагнагдажа болоно.

7. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагнагдагшад болбол түс орденые убсуунэйнгээ баруун талада зүүжэ ябаха ёһотой.

8. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи зэргын **орденоор** шагнагдагшадта һара бүриин 20 түхэриг; **Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай** хоёрдохи зэргын **орденоор** шагнагдагшадта һара бүриин 15 түхэриг түлэгдэжэ байха.

9. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагнагдагшадта СССР-эй орденүүд туһай юрэнхы дүримэй ёһоор тогтоогдоһон онцгэлэлтэнүүд ба эрхэнүүд олгуулагдаха.

10. Алгуулһан гү, али наһа барахан сэрэгэрхинэй **Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орден** болбол орденойнгоо книжкэтэй хамта шагнагдагшынь булэнэрэ үүгэжэ дурасхалгаа болгон хадагалагдажа байха.

11. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденые зүүхэ эрхыень хаһаха ябадал болбол СССР-эй орденүүд туһайда 1936 оной гаргагдаһан юрэнхы дүримүүдэй 18-дахи статьягай ёһоор СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэер бэелүүлэгдэхэ.

12. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагналга туһай ба энэ орденые зүүхэ ябаха эрхыень хаһалга туһай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд болбол «СССР-эй Верховно Соведэй ведомостьнүүд» гэжэ хуулита орган соо тунхаглагдажа байха.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденой

СТАТУТ

1. Советскэ эхэ оронойнгоо түлөө болоһон байлдаануудта баатар эрхэтэ тэсэмгэй ба эрэлхэг зоригтой ябацалгуудые харуулһан Улаан Армиин, Үһан-Сэрэгэй Флодой, НКВД-гэй сэрэгүүдэй ба партизанска отрядуудай рядовой ба начальствующи составай хүнүүд, мүн тэрэшэлэн өөһэдынгөө ябуулгануудаар манай сэрэгүүдэй дайшалхы ябуулгануудта амжалганууде олголсуулһан сэрэгээрхин **Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор** шагналгаха.

2. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагналга болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар хэгдэхэ.

3. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орден болбол:

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 1-дэхи зэргын орден;

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай 2-дэхи зэргын орден гэһэн хоёр зэргын өлгөгдэй байха.

Нэгэдэхи зэргэнь түс орденой этээ дээдэ зэргэнь мүн.

Шагнагдагшадта олгуулагдаха орденой зэргэ болбол СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар тогтоогдохо.

4. ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ 1-дэхи ЗЭРГЫН **ОРДЕНООР** ШАГНАГДАХА ХҮНҮҮД ГЭБЭЛ:

Дайсанай ара талада байгаа түсхай шүхала объектые мэргэнэер гэмтэһэн ба эбдһэн хүн.

Самоледой экипажда ябаад уялганууда эрэлхэг зоригтойгоор түйсэдхэһэн хүн. Тиихэдээ тэрэ дайшалхы даалгабаринуудые түйсэлхэлсэһэнэйгөө түлөө тус самоледой штурман гү, али летчигынь **Ленинэй орденоор** шагнагдаһан байха ёһотой.

Экипажайнгаа составта ябаад, агаарай байлдаанда:

Хүндэ бомбардировочно авиацияар 4 самоледые,

Холын аянай бомбардировочно авиацияар —5 самоледые,

Дүтын аянай бомбардировочно авиацияар 7 самоледые,

Штурмовой авиацияар—3 самоледые.

Истребительнэ авиацияр 3 самоледые унагаһан хүн.

Экипажайнгаа составта ябаад:

Хүндэ-бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 20-дохи дайшалхы нинидэлгэ.

Холын аянай бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 25-дахи дайшалхы нинидэлгэ,

Дүтын аянай бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 30-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Штурмовой авиацида һаа амжалгатай 25-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Истребительнэ авиацида һаа амжалгатай 60-дахи дайшалхы нинидэлгэ,,

Холын таглуулай авиацида һаа амжалгатай 25-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Дүтын таглуулай авиацида һаа амжалгатай 30-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Һомоной бууһан газарые заадаг авиацида һаа амжалгатай 15-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн.

Хэлхеэ холбооной авиацида һаа амжалгатай 60-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэхэ зуураг өөрынгөө территори дээрэ буужа шадаһан ба мүн дайсанай эзэлһэн территори дээрэ байгаа өөһэдынхинэйнгөө сэрэгэй байрлаһан оршон дээрэ буужа ябаад амжалгатай 30-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн:

Транспортна авиацида һаа амжалгатай 60-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэхэ зуураг өөрынгөө территори дээрэ бууһан ба дайсанай эзэлһэн территори дээрэ байгаа өөһэдынхинэйнгөө сэрэгэй байрлаһан оршон дээрэ буужа ябаад амжалгатай 15-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн хүн.

Авиационно частнуудые таһалгаряагүйгөөр ба тон эуб наринаар хүтэлбэрилхэ ябадалые эмхидхэһэн хүн.

Штабай хүдэлмэрине тон эуб наринаар ба түсэбэй ёһоор эмхидхэһэн хүн.

Гэмтэһэн үшэрһаа дайсанай территори дээрэ бууха баатай болоһон самоледые заһабарилан һэргээгээд дахин нинидхүүлжэ шадаһан хүн.

Түрүү захын аэродром дээрэ дайсанай буудалга доро байгаад 10-һаа үсөөн бөшэ самоледые заһабарилан һэргээжэ шадаһан хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа аэродром дээрэхи бүхы запасуудаа гаргажа шадаһан ба түс аэродром дээрөө минэнүүдые нюужа шадаад энэ аэродром дээрэ дайсанай самолетуудай буухэ аргагүй болгожо шадаһан хүн.

Дайсанай 2 хүндэ гү, али дунда, мүн 3 хүнгэн танкые (бронемашиные) өөрынгөө шадалаар үгы хэһэн гү, али үхэр буугай расчедой составта ябалсаад 3 хүндэ гү, али дунда, мүн дайсанай 5 хүнгэн танкнуудые (бронемашиные) өөрынгөө шадалаар үгы хэһэн хүн.

Дайсанай һомоноо дайрагдажа гэмтэһэн 3-һаа үсөөн бөшэ танкые дайсанай буудаһаар байгаа байлдаанай боложо байгаа газар дээрэһээ гаргажа шадаһан хүн.

Аюулгаа эргүшье айнгүйгөө дайсанай ДЗОТ (ДОТ, огонь гү, али блиндаж) уруу эзэ түрүүн сүмэрэн орсо, тэндэ байһан гарнизониие үгы хэжэ, түс рубежые түргэнөөр эзэлхэ аргаболомжонуудые манай сэрэгүүдтэ олгуулһан хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа хүүрэгэ болоһоол, дайсанай эбдэжэрхинэн галалуурине заһабарилһан хүн; дайсанай буудаһаар байгаа командованиингаа даалгабариаг дайсанай дабшалтые һалгуулахын тулада өөрөө хүүрэгэ гү, али галалуурине буга татаһан хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа техническэ гү, али бөөрөө хэлхеэ холбоо байгуулһан, дайсанай эбдэһэн хэлхеэ холбооной техническэ хэрэгсэлнүүдые заһабарилжа шадаһэн ушарһаа манай сэрэгүүдэй дайшалхы ябуулганууде таһалгаряагүйгөө хүтэлбэрилхэ хэрэгүүдые хаһажа шадаһан хүн.

Байлдаанай үедэ өөрынгөө үүсхэлөөр үхэр буу (батарейе) позиция гаргаад добтолжо ябаа дайсанай ба тэрээнэй техникынь урдаһаа сөб сэхэ буудаһан хүн.

Часть гү, али подразделение командалжа ябаха зуураа булюу хүсэтэй дайсаниие үгы хэһэн хүн.

Морин сэрэгэй добтолгодо хабааталсан ябаха зуураа бүлэг олон дайсануудай дундуур сүмэрэн ороосо, тэдэниие үгы хэһэн хүн.

Дайсанай артиллерийгээ батарейе дайлан булялжа абаһан хүн.

Бэеөрөө таглуул хэхэ дайсанай обороныһ ула газарнуудые олоод, манай сэрэгүүдые дайсанай ара талада гаргажа шадаһан хүн.

Кораблиин, самоледой экипажай составта гү, али эрьедэхи батарейн дайшалхы расчедто ябалсаха зуураа дайсанай дайшалхы кораблиие гү, али 2 транспортые шэнгээһэн хүн.

Үһан сэрэгэй десантые эмхидхээд, дайсанай территори дээрэ амжалгатайтаар буулгаһан хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа байлдаанай болоһон газарһаа гэмтэһэн кораблиа гаргаһан хүн.

Дайсанай дайшалхы кораблиие буляажа абаад, өөрынгөө базада асарһан хүн.

Дайсанай базануудта ороосо замууд дээгүүр миннэ хаалгануудые тэбиха ябуулгануудые амжалгатайтаар бэлдүүлһэн хүн.

Хэдэн дахин траладаха зэргээр флотойнгоо амжалгатай дайшалхы ябуулгые амжалгатайтаар хангажа шадаһан хүн.

Бэйлдаанай боложо байха үедэ кораблиингаа дайшалхы хүсэ шадалые амжалгатайтаар һэргээн болгооһон гү, али тэмтэһэн кораблиа базадань буссаажа шадуулһан хүн.

Манай сэрэгүүдэй операциинуудые материально-техническэ талаарынь хангаха ябадалые эрхим һэйнаар эмхидхэжэ, дайсаниие бүта хяа сохихо ябадалые хангалсаһан хүн.

5. ЭСЭГЭ ОРОНОО ХАМГААЛГЫН ДАЙНАЙ 2-дохи ЗЭРГЫН **ОРДЕНООР** ШАГНАГДАХА ХҮНҮҮД ГЭБЭЛ:

Самоледой экипажда ябаад уялганууда эрэлхэг зоригтойгоор түйсэдхэһэн хүн. Тиихэдээ тэрэ дайшалхы даалгабаринуудые түйсэлхэһэнэйнгөө түлөө тус самоледой штурман гү, али летчигынь **Улаан Тугай орденоор** шагнагдаһан байха ёһотой.

Экипажайнгаа составта ябаад агаарай байлдаанда:

Хүндэ-бомбардировочно авиацияар—3 самоледые,

Холын аянай бомбардировочно авиацияар —4 самоледые,

Дүтын аянай бомбардировочно авиацияар —6 самоледые,

Штурмовой авиацияар—2 самоледые.

Истребительнэ авиацияр—2 самоледые агаарай байлдаанай үедэ унагааһан хүн.

Экипажайнгаа составта ябаад:

Хүндэ-бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 15-дахи дайшалхы нинидэлгэ.

Холын аянай бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 20-дохи дайшалхы нинидэлгэ.

Дүтын аянай бомбардировочно авиацида һаа амжалгатай 25-дахи дайшалхы нинидэлгэ,

Штурмовой авиацида һаа амжалгатай 20-дохи дайшалхы нинидэлгэ.

Истребительнэ авиацида һаа амжалгатай 50-дахи дайшалхы нинидэлгэ,

Холын таглуулай авиацида һаа амжалгатай 20-дохи дайшалхы нинидэлгэ.

Һомоной бууһан газарые заадаг авиацида һаа амжалгатай 10-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн,

Хэлхеэ холбооной авиацида һаа амжалгатай 50-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэхэ зуураа өөрынгөө территори дээрэ буужа шадаһан ба мүн дайсанай эзэлһэн территори дээрэ байгаа өөһэдынхинэйнгөө сэрэгэй байрлаһан оршон дээрэ буужа ябаад амжалгатай 10-дахи дайшалхы нинидэлгэ хэһэн хүн.

Дайнай эрхэ байдал соо булялжа абаһан трофей самоледые һэргээн заһабарилжа, эмхидьень медэжэ ба хэрэглэжэ шадаһан хүн.

Дайсанай буудалга доро түрүү захыгаа аэродром дээрэ 5-һаа үсөөн бөшэ самоледые һэргээн заһабарилжа шадаһан хүн.

Өөрөө артиллереөр буудаска нэгэ мүнөө гү, али дунда, мүн 2 хүнгэн танкые (бронемашиные) гү, али үхэр буугай расчедой составта ябалсаха зуураа дайсанай 2 хүндэ гү, али дунда, мүн 3 хүнгэн танкые (бронемашиные) үгы хэһэн хүн.

Артиллери гү, али миномедой буудалгаар дайсанай 3-һаа үсөөн бөшэ батарейе замхаалгаһан хүн.

Артиллериин буудалгаар дайсанай 2-һоо үсөөн бөшэ самоледые үгы хэһэн хүн.

Дайсанай 3-һаа үсөөн бөшэ буудалгын үүрые танкаараа үгы хэхэ, добтолжо ябаа өөһэдынгөө ябган сэрэгүүдэй дабшалгаа туһалалсаһан хүн.

Танкынь экипаж соо ябалсаха зуураа дайсанай 3-һаа үсөөн бөшэ танкые гү, али 3-һаа үсөөн бөшэ үхэр буугые байлдаанай үедэ үгы хэлсэһэн хүн.

Дайсанай буудаһаар байгаа байлгаанай гаараар дээрэһээ дайсанда гэмтэгдэһэн 2 танк гаргаһан хүн.

Байлдаанай болоожо байха үедэ гү, али дайсанай ара талада гэмтэгдэһэн танкые трактануудаар гү, али бүта татадаг пакедүүдээр үгы хэһэн хүн.

Дайсанда бөһэлдүүлһэн часть гү, али подразделение хүтэлбэрилхэ ябаха зуураа дайсаниие бүта сохеод, буу зэбсэг ба сэрэгэйнгээ хэрэгсэлнүүдые нэгэхэнные гэмтэдэ оруулаанүйгөө өөрынгөө частние (подразделение) дайсанай бөһэлэлгэ соодые гаргаһан хүн.

Дайсанай буудалгын позиция дороо 1-һээ үсөөн бөшэ үхэр буу, 3 миномөт гү, али дайсанай 3 пулемет үгы хэһэн хүн.

Дайсанай харуулай постые (дозорые, секредые) һүнинэ үедэ үгы хэхэ гү, али айндыгаэр барижа шадаһан хүн.

Өөрынгөө буугаар буудажа дайсанай 1 самоледые унагааһан хүн.

Булюу хүсэтэй дайсантай тэмсэлдэбэшье өөрынгөө позициин гэнхэмнье газарые дайсанда үгөөгүй ба дайсанда туйлай ехэ гэмтэ тохёолдуулһан хүн.

Дай хэжэ байгаа сэрэгүүдэйнгээ командованитай таһалгаряагүй хэлцеэ холбоое байлдаанай түбэгтэй ёрөо эрхэ байдал соо эмхидхэһэн ба хоцодоо барижа байһан ябадалаараа өөһэдынгөө сэрэгэй амжалгатай операциида туһалалсаһан хүн.

Корабль, самоледой экипажай составта гү, али эрьеын батарейн дайшалхы расчедто байха зуураа дайсанай дайшалхы кораблиие гү, али 1 транспортые гэмтэһэн гү, али жагсаалһаа гаргаһан хүн.

Дайсанай транспортые булялжа абаад, базадаа асарһан хүн.

Дайсаниие саг ге соонь ажаглан хараха ябацалгараа кораблыа, базадаа тэлэнэй добтолхо ябгалые саража шадаһан хүн.

Кораблиингаа амжалгатай маневрировалэлгые хангажа, дайсанай кораблиие шэнгээжэ гу, али гэмтээжэ шадалсаһан хүн.

Шадамгай ба тон эуб нарин хүдэлмэрээрээ кораблиингаа (дайшалхы частиингаа) дайшалхы ябуулгануудта амжалта олгуулалсаһан хүн.

Часть, соединени ба армиингаа материально-техническэ хангалгые таһалгаряагүй эмхидхэжэ шадаһан дээрэһээ частыдаа, соединениндээ амжалганууде олгуулалсаһан хүн.

6. Шэнэ баатаршалганууде ба эрхим зэргын ябуулганууде хэһэнэй түлөө **Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор** дахин дабхар шагнагдажа болоно.

7. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагнагдагшад болбол түс орденые убсуунэйнгээ баруун талада зүүжэ ябаха ёһотой.

8. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи зэргын **орденоор** шагнагдагшадта һара бүриин 20 түхэриг; **Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай** хоёрдохи зэргын **орденоор** шагнагдагшадта һара бүриин 15 түхэриг түлэгдэжэ байха.

9. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагнагдагшадта СССР-эй орденүүд туһай юрэнхы дүримэй ёһоор тогтоогдоһон онцгэлэлтэнүүд ба эрхэнүүд олгуулагдаха.

10. Алгуулһан гү, али наһа барахан сэрэгэрхинэй **Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орден** болбол орденойнгоо книжкэтэй хамта шагнагдагшынь булэнэрэ үүгэжэ дурасхалгаа болгон хадагалагдажа байха.

11. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденые зүүхэ эрхыень хаһаха ябадал болбол СССР-эй орденүүд туһайда 1936 оной гаргагдаһан юрэнхы дүримүүдэй 18-дахи статьягай ёһоор СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэер бэелүүлэгдэхэ.

12. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденоор шагналга туһай ба энэ орденые зүүхэ ябаха эрхыень хаһалга туһай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд болбол «СССР-эй Верховно Соведэй ведомостьнүүд» гэжэ хуулита орган соо тунхаглагдажа байха.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай орденой дүрсэ хэлбэринь

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи зэргын **орденой** тэмдэг дүрсэнь алтаар бүтээгдэһэн ба табан хушуутэй ялгар одоп шэнг

Гүрэнэй Ажалай резервнүүдэй системын хүдэлмэрилэгшэд ба һурагшадые орденууд ба медальнуудаар шагналга

Оборонно ажаүйлэдбэридэ ба транспортда зорюулан тэргэжэлтэй хүдэлмэришэдые ба массова профессинүүдэй хүдэлмэришэдые бэлэдхэхэ тушаа правительствын даалгаварипуудые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө СССР-ай Верховно Советэй Президиумэй майн 17-ой Указаар Гүрэнэй Ажалай резервнүүдэй системын хүдэлмэрилэгшэд ба һурагшад орденууд ба медальнуудаар шагнагдаба.

Тэрэ тоо соо Бурят-Монголой республикаһаа:

„АЖАЛАЙ БААТАРШАЛГЫН ТҮЛӨӨ" МЕДАЛЯАР—

Түмэрзамай 2-дохи номерой училищиин директор ШВАЧКО Павел Павлович.

„АЖАЛАЙ ОТЛИЧИИН ТҮЛӨӨ" МЕДАЛЯАР:

1. I-дэхи номерой ремесленнэ училищиин инструментальна группын үйлэдбэриин һуралсалай мастер ГОРБУНОВ Андрей Кузьмич.

2. I-дэхи номерой ремесленнэ училищиин машинистнуудай туһалагшадай группын үйлэдбэриин һуралсалай мастер МОРОЗОВ Андрей Иванович.

3. Түмэрзамай 1-дэхи номерой училищиин токарна группын үйлэдбэриин һуралсалай мастер ШАПХОЕВ Андрей Устинович.

Советскэ Информбюроһоо

Майн 20-ой үдэшын мэдээсэл

Майн 20-ой туршада **Харьковска** зүүтэ манай сэрэгүүд дайсанай контратакые гэдэргэнь сохижо добтолгото байлдаануудые хэжэ ураншаа дабшаба.

Изюм-Барвенковско зүүтэ манай сэрэгүүд немецко-фашистска сэрэгүүдэй хэлэн атакые гэдэргэнь сохёо.

Керченскэ хахад аралай зүүн хубинда байлдаанууд үргэлжэлөөр байна.

Майн 19-дэ 27 немецкэ самолет үгы хэгдэ. Манайхин 12 самоледоо гээбэ.

Баренцова далай соо советскэ корабль хамтадаа 26 мянган тонно уһа түрихэ хэмжээтэй дайсанай 3 транспортые шэнгээгээ.

* * *

Майн 19-дэ манай авиацийн частнууд фронтын эльэб участогуудаа дээрэ 42 немецкэ танк, сарвэг ба ашаа тэһэн 285 автомашина, һомо хэрэгсэл тэһэн 75 мори тэргэ, полевой ба зенитнэ 30 ехэ буу, зенитно-пулеметно 12 пур, 33 миномет үгы хэһэн ба гэмтээһэнэ гатна, түмэр харгын состав ба паровозые хяа бала сохижо, дайсанай 2 рото шахуу ябгаан сэрэтые тарган сохиһон ба зарымыень үгы хэһэн байна.

* * *

Харьковска зүүтэ нэгэ участок дээрэ ябуулгаа хэжэ байһэн манай часть дайсанай контратакые гэдэргэнь сохёо. Байлдаанай эсэстэ 8 немецкэ танк гэмтээгдэжэ 250 гитлеровецүүд алагдаһан байба. Өнгөө нэгэ участок дээрэ нүхэр Малинин гэгшэн команда доро ябаһан манай боецүүд лайшалхы ябуулгаануудтайгаа нэгэ үдэр соо 350 немецкэ солдат ба офицерые үгы хэһэн байгаа. Манайхин трофей бүлээн абаа.

* * *

Калининска фронтын зарим участогуудаа дээрэ танкнуудаар дэмжэгдэһэн дайсанай ябган сэрэгүүд советскэ сэрэгүүдые атаковалха гэжэ һэлээ. Тэд, манай часть-нуудай контратакада сохигдожо дайсан болбол урда байһан позицидаа буцажа талийгаа. Нэгэ үдэрэй турша соо немецүүд 400 гаран солдат ба офицерэ гансал алуулжа гээбэ. Немецкэ 2 танк гэмтээгдэжэ, һомо хэрэгсэлтэй склад тэһэлэгдэһэн байна. Трофей бүлээжа, хүнүүдые плентэ абаа.

* * *

Нүхэр Курбатовай подразделениин 7 летчик-истребительнүүд (Урда фронт) лайшалхы даалгабаряа гүйсэдхэһэнэйнгээ һүлдэ өөһэдынгөө базада бусажа ябагаараа дайсанай 9 истребительнүүдтэй ушарба. Ахалагша лейтенант Приказчиков, старшина Егоров ба старшина Штукин гэгшэд агаарай тулаалаа хэжэ, тус бүриндөө дайсанай нэгэ нэгэ самоледые ушагаба. Бусад немецкэ машинануд гэдэргээ эрьеэ зарилаа. Летчикүүд Павлов, Калугин ба Штукин гэгшэд дайсаниие үлгэн намнажа үлдээ 3 немецкэ самоледые унагааһаа байна. Советскэ самолетуудаа өөһэдынгөө базада бүрин бүтэн бусажа ерээ.

* * *

Лейтенант Патахинай команда доро ябаһан 27 таглуулшад 50 шахуу хүнүүдтэй бүлэг немецкэ танктэй ушаржа, дайсанай тоотойнгоо талаар бүлөө байһаньые мүртань, агшхэтэйгөөр атаковалба. Энэ тулаалаанда гитлеровецүүд 11 хүнүүдээ алуулжа, 15 хүнүүдээ шархатуулаад, тэрэнээр гэдэргээ сухаряа. Манай боецүүд үлгэндые плентэ баолжа, бүүнүүдые бүлаан абаад, гэлтэдэ ороһгүй частьдаа бусажа ерээ.

* * *

Лейтенант нүхэр Кригдач гэгшэ ехэ буугаар сэхэ шатаагаа бүүдаха зуураа дайсанай 5 танк бута таглаба.

Майн 21-эй үглөөнэй мэдээсэл

Майн 20-ой һүнгин туршада манай сэрэгүүд болбол **Харьковска** зүүтэ добтолгото байлдаануудые ябуулба.

Керченскэ хахад аралай зүүн хубинарнь байлдаанууд болоһоо байна.

Фронтын өндөө участогуудаа дээрэ онсо юумэ болоогүй.

* * *

Харьковска зүүтэ немецүүд болбол угаа ехэ гэлтэдэ оробошье, манай частьнуудай добтолгые һаатуулан тогтоохын зорилгоор контратакануудые хэнэ. Дайсанай энэ һүдэлгэнь биралдагүй. Гитлеровецүүд армиин хүсэн ба технизээрээ ехэхэн гэлтэдэ сорёо. Манай боецүүд гансахан участок дээрэ 700-һаа олон гитлеровецүүдые алаба, танк, 8 ехэ буу, 15 пулемет, 22 миномет ба олон һомо хэрэгсэл бүлаан абаһан байна. Плендэ абтаһан хүнүүд бии.

* * *

Ленинградска фронтын нэгэ участокта манай сэрэгүүд дайсанай эсэргүүсэлтэй хосёр удаалай дорогшуур нэгэрэн орожо, морьгынь таһалаан эзэлэн байна. Немецкэ болбол хатыгаа дахин абахын зорилгоор нэгэн дахин контратака хэдэ гэлтэдэ сохигдоһон ба эшэ 600 солдат ба офицерүүдэ алуулба.

* * *

Манай нэгэ частин зарилдаанууд ба миномет-чинуул (Волховско фронт) 300 немецкэ солдат ба офицерые алагаа. 9 станково пулемет ба сэрэгэй эшаа тэһэн нилэд олон автомашина бүлаан абаһан байха юм.

* * *

Ахалагша лейтенант нүхэр Трофимовай командалга доро ябаһан бүлэг боецүүд болбол винтовкоор нэгэн доро буулажа немецкэ самоледые ушагаба. Тэрэнэй нэгэ летчигынь дүрэжэ һалаһан ба хоёрынь плендэ абтаһан байна.

* * *

Улаанармеец Хафиз Каримулин гэгшэ 16 үдэр соо немецкэ 45 солдат ба офицерые үгы хэ.

* * *

В. ба О. гэгшэдэй отрядай Ленинградска бүлэг партизануудай дайсанай тылдэ түмэр харгын плотное тэһэлбэ. Өндөө нэгэ тазарта партизануудай болбол нуугын саанаһаа дайсанай поездые гэлтэ буулажа, паровозыень гэмтээгээд, 50 гитлеровецүүдые алаһан байха юм. Хэдэн үдэр дүнгэрөөд байхада партизануудай хаша П. гэгшэ хонгодо байгаа немецкэ гарнизондо добтолжо, тэндэ болоһон байлдаанда 74 эзэмдэгшэдые алажа, нэгэ немецкэ танк шатааһан байна.

* * *

Ротын-командир, плендэ абтаһан обер-лейтенант Ф. Густич гэгшэ мэдэлгэба: «Миниин ротодо 180 солдат бии юм һэн. Үшөө 40 хүнинне немэжэ абаа һэм. Нүүдэлэ болоһон байдаагай эзэлэ гэтэ дом мэлэ 25 солдат үлэшөө. Тиигээд байхада, миниин ротодо өндөө пулеметчиков нэгэ взвод гэмэжэ үгөөд А. гэгшэнийе ябаһые алдахагүй ёһотойн гэжэ захираа бэлэй. Миниин мэлэлэ нэгэ ехэ буу ба нэгэ танк буудаг үхэр буу бии байгаа. Ородуд болбол бүрнинөө машин тыл үрүү орожо, тосхондоо мэдэй ерэжэ танкаар добтолон ехэ буугаараа пеза дэгүүлэн бэлдэбэ. Би, эсэргүүсэгшэй туһаагүй гэжэ бодоод плендэ орохые солдадуудтаа дүрэгдэһэн байнаб».

Элбэг таряа ургуулая!

Тарилгын түрүүшүүл

Оборонын Арадай Комиссар нүхэр Сталинай Майн нэгэнэй приказда харюу болгон Заиграйн аймагай Үнэгэтэйн сомоной Орджоникидзын нэрэмжэтэ артелиин таряан ажалай бригадынхид үдэр ерэхэ тудам улам эршэтэйгээр ажаллажа байна. Тус колхозой трактористнууд нүхэд Тихон Мурзин ба Лука Воробьев гэгшэд тарилгада гараһан үдэрһөө хойшо нормонуудаа саг үргэлжэ 178 — 190 процент дүүргэнэ. Тэрэшэлэн, комсомолецууд Георгий Хоршунов, Ольга Воробьева ба бусад эдэ үдэрнүүдтэ үргэлжэ 150—170 процент үгэнэ.

Мүн тус аймагай „СССР-эй Оборонo" колхозой плугшад С. Бадмаев. М. Чимитцыренова, сеяльщик С. Базарова ба бусад баһал үйлэдбэриин үндэр бүтээсэнүүдые туйлана.

Мүнөө „СССР-эй Оборонo" колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Бадмаев) 460 гектар пшеницэ ба ярица тарижа, эртынгээ тарилгын түсэб һайн шанарпайгаар дүүргээд, оборонын фонддо зорюулан 2 гектар таряа хэбэ.

Е. МОССОРОВА.

Ефремовскэ звено

Хорин аймагай Краснопартизанска сельсовелэй Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиин ефремовскэ звено (звеноводынь нүхэр Д. Жимбуев) социалистическэ мүрысөөнтэ барандаа оролсоод, угаа ехэ оролдосотойгоор ажаллажа байна. Энэ звеногой членууд нүхэд Намжилма Цыбикова, Цыренлулма Базарова ба бусад тарилгада орожоһонөө хойшо унаһан малтайгаа абаха сүлөөнүйгөөр шүдэлмэрилнэд.

Мүнөө эдэнэр тарилгынгаа бүхы хүдэлмэрилие һаяар дүүргэхэ байна.

О. ГОМБОЕВА.

Бригадынгаа ажалые зүбөөр эмхидхэнэ

Хэжэнгын аймагай «Зургаазнай Зам» артелиин таряан ажалай нэгдэзхи фронтовой бригадын (бригадирынь нүхэр Н. Жамсаранова) хүдэлмэришэдэй олонхид эхэнэрнүүд. Эдэнэр тарилгада орожоһоо хойшо үйлэдбэриин үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа байнад. Газар хахалагшад нүхэд Афакасья Перфилова, Ханда Очирова ба бусад үдэр соо нэгэ гектар хахалга нормотой байһан аад, ходо 1,70—1,60 гектар хахална. Эдэнэр ийхэнэ хүдэлмэриин шанар һайн байдаг.

Армида ошоһон бригадирэйнгаа ажалые халан абаһан зэлуу басаган нүхэр Жамсаранова болоо бригадынгаа ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадаа.

Б. ТАЛЫН.

Эрхим тракторист

Хабарай һүнгин балай харгы хыда Хайцагарай уужам талада һүүлэмхихэн түнан холоһоо харагдана. Тракторай абяан болбол унтажа байһан урин дулаан һүнгие һэргээн дүнгинэнэ.

Дүтэ болохо бүри булад морин ной түшэгэнэхэ абяан түргэдэжэ, кабина соо бүдүүн хоолойгоор ород хэлэн дээрэ дуу дуулан хэнь эб элихэн дуулана. «НАТИ» тракторайнь гэнжэн мөөринүүд боровлае дахажа хүсэтэйгөөр мухарина.

—Михаил Иванович, трактортнай һөйн ябана гү?—гэжэ бригадир Банзар Балдашов асууба.

—Һайн ябана... 2 час тухай болоод, техническэ заһабари хэгдэ ба трактортаа тоно юулхэб!—гэжэ хэлэнэ.

Үүр сайха хирэ болоо. Гэбэшье үшөө харанхы байһаар. Оттогойдо багахан боро болжомуурнууд жэргэжэ, үндэр бүтээсэтэ ажалай үдэр эхилхэ байһыень дохёолно. Хүсэтэ «НАТИИН» кабина соо һэргэг пюпюунаар һуужа ябаһан Михаил Баженовэй пюурынь хараа тоһон болонхой. Мүнөө хүдэлмэрээ дүүргэод, пюурааа угаахе, амарха, шэнэ газетэнүүдые уншаха байна. Техническэ заһабарилга хэхэ үеэнь хабагай улаан нагаан үнөө гараалгүй байба. Энэ һүнин, Бичурын МТС-эй эрхим тракторист-комсомолец нүхэр Баженов нормоео 128 процент дүүргээ.

Бак соогоо керосин юулэбэ. Трактор ябахаар бэлэн. Нарын үлгэнэй маншажа, хүсэтэ «НАТИИН» кабина соо һуулгаһан нүхэр Матбановта трактораа тушаажа үгэбэ.

Дубдан АЮРОВ.

Воскресник

Бурмонторгын коллективай хүдэлмэришэд ба албахаагшад СССР-эй Оборонын Арадай Комиссар нүхэр Сталинай Майн Нэгэнэй приказые зүбшөн хэлсэлгэ дээрээ хэлэн воскресник эмхидхэхээр уялга абаһан байгаа.

Эдэнэр тус уялгаяа бэелүүлэн, һаяын амаралтын үдэр воскресник хэжэ, хамһабариингаа ажахын огород уһалхын тулада 270 метр канава малгаба. Мүн огородойнгоо газар дээрэ үгэгжүүлгэ хэһэн ба шаргыгуудые заһабарилһан байна. Энээнтэ табаадаһан 172 хүдэлмэришэд ба албагаагшад баримшаа һайнаар ажаллаа.

Эдэнэр эндэ олоһон бухы мүнгээ оборонын фондо оруулба.

Д. КОЛМАКОВ.

МАЛАА ҺАЙНААР ХАРУУҺАЛХА!

Малажал дээрэ комсомольско-залуушуулай фермэнүүдые олоор байгуулая!

★ ★

Манай комсомолецууд малаа һайнаар хараха ёһотой

Арадуудай вождь ба советскэ залуушуулай ханы нүхэр Сталинай майн нэгэндэ гартаһан приказые зүбшөн хэлсэд байхадаа Иволгын аймагай Ороогын сомоной «Улаан Ороно» колхозой һүүтоварна фермын комсомольско залуушуулай бригадын чилэгүд, битэнэр болбол фронтыг ба ороондоо талха, мяха, һүүтоно, арһа ноодо, улам улаан ехэ гэгшөөр зорилгожоной байнабди. 1942 онто немецко-фашистска сэрэгүүдые эсэслэн үй бута сохижо һалгаха гэһэн зорилгые боелуулыһын тулада, битэнэр социалистическэ малажал дээрэ мүдэлмэрилжэ байһан колхознигууд арбан дабхар эрэгтэйтээр ажаллаха ёһотой байһаа манай элитэ. Типуэйнэ, тусгай комсомольско-залуушуулай бригадда болбол доро дурсагдаһан уялгануудые ябна гэбэл:

1. Энэ жэлдэ абтаһан малай тулнуудые нэгэнье хороолгогүйгөөр тобир таглаагаар тулнуулхэ.

2. Үхэр малаа хаасуһалха ба тэжээхэ ябагалые һайжаруулха, тэдэнэ тобир таглаагаар байлгаха ба ашаг шэмэ ехээр абахы.

3. Ямар үнсэнһээ хэды шэнэхэ һүн гарха байһаниие тодорхойлон мэдэхын тулада, һара бүрдэ шалгалтын һаалга хэжэ байха.

4. Зооветеринимые шудалха крузкоо эмхидхэхэ (тэрэнние мүтэлбэрилгөөр нүхэр Гончиковые баталха).

5. МТФ дээрэ ариг сэбэрээр байхын тулада:

а) үдэр бүрдэ аргал шабхэ ба бог шоройень сэбэрлэжэ байха.

б) үхэр малай байрануудые һара бүрдэ сагаалаха.

6. 1942 оной зунай саага комсомолецууд ба залуушуулай мүсөө 4500 центнер силос дүгэха.

7. Үхэр малай байрэ байгалыень һэльбэн зэһэма хүдэлмэрилэ комсомольско-залуушуулай воскресниудые эмхидхэжэ, манай үбэлжэлдэгэ хэрэгтэй байрануудые 1942 оной сентябриин 20 мүртэр тугас бэлэн болгоно.

8. Комсомольско-залуушуулай фермын малшан бүхэн газетэ заахижа абаха ба сүүлэ бүхэндэ политчас үнэргэжэ байха.

9. Ханын газетэнүүд ба дайшалхы листовконуудые гаргаха.

Комсомольско-залуушуулай суглаанай даалгабаряар: парторганизациин секретарь ГАНЖУРОВ, комсомольско организациин секретарь БИМБАЕВА, колхозой түрүүлэгшэ ЦЫРЕНЖАПОВ, комсомольско-залуушуулай бригадын учетчик ШАРАПОВА, колхозой зоотехник ГОНЧИКОВ.

★ ★

Залуу малшадай оролдолгын ашаар

Зэдын аймагай колхозуудай фермэнүүд дээрэ 230 шахуу комсомолецууд хүдэлмэрилжэ байдаг.

Залуу малшад комсомолецууд болбол дайнай үеын эрхэ байдалда алуу малаа олошоруулха ба ашаг шэмыень ехээр абаха шухала гэжэ мэдэод, үнэн зорилгоо табижа хүдэлмэрилнэ.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хониной фермэ дээрэ хонидынь олоор үхэжэ байна. Гансахан декабрь ба январь һаранууд соо эндэ 35 толгой хони ямаад үхөө һэн. Энэ асуудал тухай комсомольско организациин зүүнөө анхаралаа хандуулжа, нэгэтэ комсомольско суглаанай дээрэ ОТФ-гэй хонишодой дунда комсомольско-залуушуулай звено байгуулха гэжэ шийдэбэ.

Уданнүй, комсомолецууд болбол хони ямаадай харуһалгые һайжаруулаад, байра байдалыень дулаалжа заһаһан. туранхай хонидые илгажа һайн тэжээл дээрэ табиһан байха юм. Интэжэ хаһа саг соонь анхаралаа табиһанэй ашаар комсомолецууд болбол хони малай хоолдые зогсоожо шадаба. Нүхэр Батомункуевгай хүтэлбэрилжэ байгаа энэ комсомольско-залуушуулай звенот йүндой хүдэлмэрилжэ байһан саг соо ан дэ нэгэшье толгой мал хоолдоо болоогүй.

Гэгээтэйн сомоной Ленинай нэрэмжэтэ колхозой комсомолецууд малажал дээрэ сэрэгэй үеын эрилтые ёһоор хүдэлмэрилжэ байна. Энэ звеноо даалгадажа сэгтэһэн малнууд шадал тамирай талаар һайн, звеновод комсомолец нүхэр Балжинима Немсараева гэгшэ 400 толгойн оронго 911 толгой хони ямаадые адуулна. Мүн тэрэшэлэн Галын Очи колхозой залуу малшад оролдосотой һайнаар ажаллажа байнад.

Ал. КОСТЕЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Чехословацка партизануудай эзэмдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэл

ЖЕНЕВА, майн 19. (ТАСС). Итальянска газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, чехословацка партизануудболбол оросной газарайнь баяли-гуудые тонон нээрмэдэхын зорилгоор бии болгогдоһон «эмхэ» гэжэ итальянска фашистска кампаниин 3 пулеолэгшэнэрые буудаһан байна.

Тэрэ фашистнууд болбол моорэ баялиг нэгэ районние хэмжэн ба шалган ябахадаа чехословацка партизануудта баригдан абтаһан юм.

Партизануут болбол тэдэнэрые сүүдлэһэнэй һүүлээр буудажа алаһан байна. Итальянска пэблэл болбол хорсо бусалһанайнгаа ехэдэ «партизануудһаа хатуугаар үһеегөө абаха» гэжэ бэшэнэ.

Голландидахи антигитлеровскэ ябуулганууд

БЕРН, майн 19. (ТАСС). Голландска радио Гиммлерэй Голландиг өрөһөн тухай мэдээсэнэ. Гиммлер болбол оропой нилэд олон райснуудта шангахаяа хүдэлөөнүүдэй болоһон дэтэрһээ ехэ яаража Голланди ерэһэн байна. Арад зон болбол голландска патриотуудые саазалһанганъ харюу болгон сабтаж ба эмдэрэл һанжаралнуудые үйлдэнэ. Гаагада антигерманска демонстрация болоо. Роттердамда голландска патриотуудболбол немецкэ эзэмдэлгын армиин һомо хэрэгсэлтэй хэдэн складуудые тэһэлһэн байна. Немецкэ залилнуудые дүүргэжэ байгаа предприятинуудаар үйлэдбэриин бүтээсэ нилэд доошолоо.

НЕМЕЦКЭ ЭЗЭМЛЭГШЭД ЗОРГООРОО ААШАЛНА

СТОКГОЛЬМ, майн 20. (ТАСС). Голландска хүдэлмэришэд болбол немецкэ сэрэгэй залилнуудые гүйсэдхэжэ байгаа предприятинуудта хүдэлмэрилхээ арсана. Тиихэлэнь германска эзэмдэлгын засагаархин хадаа «голландска хүн зон болбол уялгуда ёһоор ажал хэхэ» гэһэн хуули гаргаһан байна. Энэ хуулиин ёһоор, немецүүд болбол нютаг дээрээ предприятинуудта хүдэлмэрилхэһөө арсһан бүхы голландецүүдые Германи руугаа баялалтаар абаашаһа ёһотой болоно.

Немецүүд болбол энээнһээ урда бүхы залуу хүдэлмэришэдые Голландидаа абаншажа, ажал хэжэ шадахаа болиһоо хүнүүдые Германиһаа гадэргэнь бусаадаг байгаа бэлэй. Мүнөө энэ шэнэ хуулиин ёһоор үшөө ехэ хүдэлмэриин хүсэ Голландаһаа абаашаха болоһоо дээрэһээ тус ороной экономикые улам ехээр мүдуулха болоно.

Голландска хүн зон болбол эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэһэн ябуулгануудаа үдэрһөө үдэр ерэхэ бүри шангадуулна. Немецкэ засагаархин хадаа энээн дээрэһээнь угаа ехэр түбэгшөөжэ хатуу шанга хуулинуудые улаа удаагаар гаргалаг болоод байна.

Рузвельтын мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, майн 20. (ТАСС). Англиска эльгэтэйһэн частнуудые бүри ехэ хүсэтэй болгохын тулада американска нэмэри сэрэгүүд Европа үрүү шэнээр ябуулгаһаар байна гэжэ Рузвельт болбол хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлээ.

АНГЛО-ГЕРМАНСКА АГААРАЙ ДАЙН

ЛОНДОН, майн 20. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ английска авиацин болбол Хойто Францида шэнэ добтолго хэжэ, түмэр харгынуудые бомбодоо.

Майн 19-эй үглөөгүүр дайсанай бомбардировщигууд Англиин зүүн урда эрье лэгүүр нинжэжэ бомбошуудые хаяһан байна. Балай ехэ гэмтэл ушаруулаагүй.

ИТАЛИДА БУҺАЛГААНУУД БОЛОЖО ЭХИЛЭЭ

НЬЮ-ИОРК, майн 20. (ТАСС). Итальянска хүн зон болбол фронтнуудаа дээрэ ба Югославидахи партизанска дайнһаа туйлай ехэ гэлтэдэ ороһон ябадалһаа айхабтар ехээр һаргаагаа зобоони болоохой. Итало-Югославска хилэ шадархи районуудай хүн зоной дундаа буһалгаанууд боложо эхилээ.

Хойто Ирландида американска шэнэ сэрэгүүд ерээ

ЛОНДОН, майн 19. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулһаараа ёһоор, Хойто Ирландидахи портнуудай нэгэнэ американска шэнэ сэрэгүүд ерэжэ буугаа. Эдэ сэрэгүүдэй дунда бронетанковоа соединени ба полевой артиллеристнуудтэй хэдэн мянгаад хүн бии. Эдэ сэрэгүүдэй хамта ахалагша офицерууд ба штабуудынь ерэлсээ. Тоо охорхон болзор соо судалгуудһаа буугаһан байха юм.

Гадаадын һонинууд

Исландиин правительство тушаалһаа арсаба. Бээ даанги консервативна партиин член Торс гэгшэ шэнэ премьер болгогдоо томилогдобо. Тэрэ халаа өөрөө гадаадын хэрэгүүдэй министр байхаюм ха. Шэнэ правительство болбол июниин 28-да зарлагдаһан парламентска һонгалтын болгор засагтаа үлэхэ байна.

* * *

США-гэй штадуулай бухы зүүн эрьеын, Колумбиин округой ба Флоридын штадай багахан территориһоо бэшэ бүхы гасарнуудта сэрэгэй зоно сонсолгогдобо. Засагаар тогтоогдоһон гурим ёһые хүзэд гү, али бага зэргээрные хазагайруулһаан нюурнууд болбол зүүн штадуулһаа сүлэстэхэ гү, али сүүлтэ үттэхэ байна.

* * *

Дайсанай үһан тоогуур ябаагаа онгосо Карибска далай соо американска наймаанай багахан пароход ба английска наймаагай судные торпедировалбэ. Урда Америкын зүүн эрьедэ дутаашэг норвежскэ наймаанай багахан пароход торпедировалэгдэһэн байна.

* * *

Гватемалын правительство болбол 100 үлэгүтэй немецкые оронһоо сүлэн ябуулха зэхиралта таргаһан байна. Тэдэнэрэй дундаа Гондураса 40 үлэгүтэй жэлэ һууһан хүнүүд бии.

* * *

Һаяхан Эквадорто газарай хөдөтэ хүдэлөөн болоһоной эсэстэ гансахан Гвиаякис городто 115 хүн үхэһэн байна. Майн 15-ай үглөөгүүр орон доторнь газарай шэнэ хүдэлөөн далин болоһон байгаа.

* * *

Добричедо пшеницэтэй склад ба ехынтэй зэргээр, Болгари соогоо гурбадахи тэрмэ дүрэһэн байна. Энээнһээ тохеолоһон гарсань 16 миллион лев болоно.

* * *

Румынийн хойноһоо удаашьегүй Кострика болбол Болгаратай дипломатическа барисаагаа таһалһан байна.

* * *

США ошожо ябаһан Рузвельтын өөрынь түлөөлэгшэ Джонсон гэгшэ Каир хүрэбэ.

* * *

Шүүлэй 48 часай турша соо Мальта арал дээрэ дайсанай 28 самолет һалгаалгаһан гү, али гэмтээгдэһэн байна.

(ТАСС).

Харюусалгата редакторэй орологшо Ц. ГАЛСАНОВ.

Бурят-Монголой ҮНЭН 2-дохи нюур № 121

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. Телефоны: отв. редактора—3-44; зам. редактора 3-44 2 зв.; секретариата и отдела партийной жизни—3-23; отделов сельско-хозяйственного и писем 7—55; отдела пром. и транспорта—5-07.

Н—2939

Типография государственного газетного издательства при СНК БМАССР.